

Den 6. november 2002 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 19. august 2002 af Pensionen på Fanø. I rapporten bad jeg pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter udtalelser af 2. december 2002 og 6. februar 2003 med bilag fra henholdsvis Pensionen på Fanø og Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg har endvidere modtaget en supplerende udtalelse af 20. marts 2003 fra direktoratet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 3.1. Bygning og gangarealer m.m.

Jeg bad pensionen om at oplyse om ovnen i værkstedsbygningen til brænding af glas er taget i brug.

Pensionen har oplyst at ovnen er taget i brug, og direktoratet har henholdt sig til dette.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 3.3.6. Vaskefaciliteter

Jeg anførte at beboernes vaskerum – og herunder gulvet – bar præg af mangelfuld rengøring igennem en længere periode. Jeg bad pensionen om at oplyse om vaskerummet ikke indgår i pensionens almindelige renholdelsesplan.

Pensionen har oplyst at vaskerummet indgår i pensionens almindelige renholdelsesplan, at rengøringsopgaverne fordeles blandt beboerne på det ugentlige beboermøde, og at der også tales om rengøringsstandarden på disse møder. Pensionen har endvidere oplyst at den ansvarlige beboer har fået at vide at renholdelsen af vaskerummet var kritisabel. Pensionen har samtidig anført at standarden af rengøringen altid vil afhænge af hvem der gør rent.

Direktoratet har under henvisning til at forholdet er påtalt over for den rengøringsansvarlige, henholdt sig til det som pensionen har oplyst.

Jeg har i lighed med direktoratet noteret mig at den manglende rengøring igennem en længere periode er påtalt over for den beboer som var ansvarlig for rengøringen.

Idet jeg går ud fra at pensionen vil være mere opmærksom herpå i fremtiden, foretager jeg ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 4. Belægning og klientel

Jeg bemærkede at der på tidspunktet for inspektionen kun var 12 beboere på pensionen skønt der er plads til 15, og at pensionen ifølge Direktoratet for Kriminalforsorgens belægningsstatistik i år 2000 havde 12 beboere i gennemsnit. Under inspektionen anførte pensionen at pensionens geografiske placering gør det vanskeligt at besætte pladserne. Pensionen anførte samtidig at placeringen efter pensionens opfattelse imidlertid ikke er den eneste årsag hertil. Pensionen nævnte i den forbindelse at det er pensionens fornemmelse at fængslerne i de senere år har fået sværere ved at få en indstilling om udstationering ud over tre måneder igennem hos direktoratet.

Jeg bad under henvisning til den ekstraordinært høje belægningsprocent gennem en længere periode i kriminalforsorgens institutioner direktoratet om at oplyse på hvilken måde direktoratet har forsøgt eller vil forsøge at forbedre udnyttelsen af pensionens kapacitet. Jeg bad endvidere om direktoratets bemærkninger til det som pensionen havde anført under inspektionen.

Direktoratet har anført følgende herom:

”Direktoratet kan oplyse, at direktoratet er opmærksom på, at pensionen ofte har ledige pladser.

Direktoratet kan endvidere oplyse, at spørgsmålet om den kapacitetsmæssige udnyttelse af institutionerne afspejler sig i direktoratets praksis i udstationeringssager. Direktoratet vil fremover fortsat forsøge at forbedre udnyttelsen af kapaciteten på pensionen.

Direktoratet stiller sig uforstående over for pensionens fornemmelse af, at fængslerne i de senere år har fået sværere ved at få en indstilling om udstationering over 3 måneder igennem hos direktoratet. Pensionen har da også efterfølgende over for direktoratet oplyst, at pensionens fornemmelse ikke alene relaterer sig til pensionen, men er af mere generel karakter.

Direktoratet skal i den forbindelse oplyse, at det følger af § 50, stk. 1 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 110 af 4. marts 2002 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner, at indsatte, der opfylder de tidsmæssige betingelser for udgang efter kapitel 9, kan få udgang i form af udstationering i de tilfælde, der er nævnt i § 44, stk. 1, 2 og 4, hvis udgang af praktiske grunde ikke kan gennemføres som frigang eller det undtagelsesvis skønnes særligt formålstjenligt at frigang gennemføres som udstationering.

Direktoratet kan oplyse, at det af affattelsen følger, at udstationering er en subsidiær mulighed i forhold til frigang, idet en frigangsordning som altovervejende hovedregel skal vælges, såfremt det er praktisk muligt.

Direktoratet kan endvidere oplyse, at udstationering kan tillades, selv om udgang af praktiske grunde kan gennemføres som frigang, såfremt straffetiden er langvarig og der er behov for en udslusning via en af kriminalforsorgens pensioner som overgang til løsladelsen.

Ifølge praksis kan udstationering ligeledes være begrundet i hensynet til at beskytte den indsatte, eksempelvis på grund af kriminalitetens art (narkokriminalitet og sædelighedskriminalitet).

Direktoratet skal endelig oplyse, at der ikke er sket en skærpelse af praksis for, hvornår udstationering tillades.

Direktoratet har i dag gjort pensionen bekendt med ovenstående.”

Jeg har noteret mig at direktoratet er opmærksom på at pensionen har haft og på tidspunktet for inspektionen fortsat havde en uudnyttet kapacitet.

Jeg har noteret mig at pensionen over for direktoratet har tilkendegivet at pensionens fornemmelse af at fængslerne i de senere år har fået sværere ved at få en indstilling om udstationering over tre måneder igennem hos direktoratet ikke alene relaterer sig til Pensionen på Fanø, men er af mere generel karakter.

Jeg har endvidere noteret mig oplysningerne om at den kapacitetsmæssige udnyttelse af institutionerne afspejler sig i direktoratets praksis i udstationeringssager, og at direktoratet fortsat vil forsøge at forbedre udnyttelsen af kapaciteten på pensionen, også forstår jeg på denne måde.

Ad pkt. 5. Udgang

Jeg bad direktoratet om en udtalelse vedrørende udformningen af pensionens husorden for så vidt angår hjemkomsttidspunktet. Jeg henviste i den forbindelse til direktoratets udtalelse af 31. oktober 2000 i sagen om inspektionen af Pensionen Skejby.

Direktoratet har oplyst at Pensionen på Fanø – i forbindelse med direktoratets godkendelse af husordenen – har ændret hjemkomsttidspunktet til ”senest kl. 23.00, medmindre andet er aftalt”, hvilket er i overensstemmelse med det der blev aftalt på det i sagen om inspektionen af Pensionen Skejby omtalte pensionsforstandermøde.

Jeg tager oplysningerne om at husordenen i Pensionen på Fanø på dette punkt er bragt i overensstemmelse med hvad der gælder i kriminalforsorgens øvrige pensioner, til efterretning.

Direktoratet har herom henvist til en vedlagt kopi af husordenen for Pensionen på Fanø som godkendt af direktoratet den 4. december 2002.

Denne var ikke vedlagt, og jeg beder derfor om at modtage et eksemplar.

Ad pkt. 6. Beskæftigelse

Jeg bad pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om hvorfor mere end halvdelen af pensionens beboere ikke havde arbejde eller fulgte uddannelse uden for huset på tidspunktet for inspektionen selv om det i institutionsbeskrivelsen er anført at det forudsættes at mindst 10 af pensionens beboere er i arbejde eller under uddannelse uden for pensionen.

Pensionen har oplyst at institutionsbeskrivelsens forudsætning om at 10 af beboerne skal være i arbejde eller under uddannelse uden for pensionen, er en hensigtserklæring som pensionen tilstræber at leve op til. Det betyder dog ikke at pensionen afviser at optage beboere der er uden arbejde/uddannelse. Pensionen har endvidere oplyst at alle beboere på tidspunktet for inspektionen fulgte det der var aftalt ved udstationeringen, hvorfor der ikke var grundlag for at tilbageføre nogen af beboerne til deres moderinstitution.

Direktoratet har henholdt sig til pensionens svar, men har dog oplyst at direktoratet vil anmode pensionen om at ændre institutionsbeskrivelsen på dette punkt således at det fremgår at det er hensigten og ikke forudsætningen at mindst 10 af beboerne har arbejde eller er under uddannelse uden for pensionen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad pensionen om nærmere oplysninger om beboernes beskæftigelse på tidspunktet for rundgangen på pensionen. Jeg henviste til at enkelte beboere på dette tidspunkt var i gang med at tilberede frokosten, og at ingen af de øvrige beboere sås beskæftiget med vedligeholdelsesarbejde. Jeg henviste yderligere til at det vedligeholdelsesarbejde som var i gang den pågældende dag – arbejdet med at behandle den

nye hytte/havehus med træbjærene og linoliemaling – i hvert fald på tidspunktet for rundgangen blev udført af en af de ansatte og ikke af beboere.

For så vidt angår de syv beboere som ikke var i arbejde eller under uddannelse på tidspunktet for inspektionen, har pensionen oplyst at ud over pensionisterne var der mindst to som ikke var beskæftigede den dag fordi de havde det så dårligt psykisk at de var ude af stand til at løse andre arbejdsopgaver end den daglige rengøring. Pensionen har endvidere oplyst at de to beboere som ellers arbejdede på havehuset, under rundgangen var beskæftiget med at tilberede frokost til sig selv og de øvrige beboere. Pensionen har under en telefonsamtale den 16. december 2002 supplerende oplyst over for direktoratet at de beboere som på tidspunktet for inspektionen ikke var i arbejde eller under uddannelse uden for pensionen – og som ikke var pensionister – enten var aktivt arbejdssøgende eller godkendt af pensionen som husmænd og derfor beskæftiget med vedligeholdelsesarbejde på pensionen. På inspektionsdagen var tre af beboerne dog af psykiske årsager ude af stand til at være aktivt arbejdssøgende.

Direktoratet har henholdt sig til det af pensionen oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål idet jeg samtidig bemærker at jeg er opmærksom på at beboerne skiftes til at indkøbe og tilberede maden (jf. rapporten pkt. 8).

Jeg anførte følgende i rapporten om betaling til de beboere som er beskæftiget med vedligeholdelsesarbejde:

”Pensionen oplyste under inspektionen at de beboere som er beskæftiget i huset med vedligeholdelse mv. af ejendommen, modtager standardmæssigt betaling for dette arbejde – uanset om de eventuelt modtager kontanthjælp fra kommunen. Pensionen oplyste at pensionen var usikker på om denne udbetaling er korrekt. Pensionen oplyste samtidig at pensionen føler sig bundet af en ældre ombudsmandsudtalelse om dette spørgsmål. Hvilken udtalelse der er tale om, kunne forstanderen og det øvrige tilstedeværende personale dog ikke umiddelbart huske. Pensionen ville under-

søge hvilken (tidligere) sag der blev tænkt på og vende tilbage til spørgsmålet over for mig.”

Inden jeg foretog mig mere, bad jeg direktoratet om en udtalelse om det spørgsmål som pensionen havde rejst over for mig.

Direktoratet har i brevet af 20. marts 2003 bl.a. oplyst følgende:

”Direktoratet kan oplyse, at den ombudsmandsudtalelse, som pensionen på Fanø omtaler, er ombudsmandens udtalelse af 30. august 1996 vedrørende arbejdspenge til en daværende beboer på Pensionen på Fanø (ombudsmandens jour. nr. 1996-1066-625 JK). Det fremgår af ombudsmandens udtalelse, at pensionen ikke har været berettiget til at nægte udbetaling af arbejdspenge til beboeren under henvisning til, at den pågældende samtidig modtog kontanthjælp. Ombudsmanden fandt, at direktoratet burde have påtalt dette.

Det fremgår af bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001, om beskæftigelse m.v. af indsatte i kriminalforsorgens institutioner, (beskæftigelsesbekendtgørelsen) § 6, stk. 3, 2. pkt., at der ikke udbetales vederlag for deltagelse i almindelige praktiske gøremål såsom oprydning, havearbejde m.v., hvis beboeren har arbejdsindtægt eller modtager offentlig ydelse til underhold.

Det fremgår endvidere af vejledning nr. 77 af 16. maj 2001 til beskæftigelsesbekendtgørelsen, pkt. 7, 3. afsnit, at der kan udbetales arbejdspenge til beboere, der f.eks. som husmænd udfører opgaver på pensionen i videre omfang end de dagligdags gøremål, og hvor denne beskæftigelse er godkendt af pensionen.

Direktoratet finder det i overensstemmelse med beskæftigelsesbekendtgørelsen og vejledningen hertil, at pensionen udbetaler arbejdspenge til beboere, som er beskæftiget på pensionen som husmænd.

Direktoratet kan i den forbindelse oplyse, at direktoratet den 17. oktober 2002 har udsendt en skrivelse til alle pensioner, som indskærper, at indsatte, som modtager offentlige ydelser til dækning af leveomkostninger og samtidig modtager arbejdspenge, er forpligtet til at indberette henholdsvis beløbet til de sociale myndigheder eller antallet af arbejdstimer til arbejdsformidlingen.

Pensionen oplyste i brev af 2. december 2002 og telefonisk samtale af 13. december 2002, at pensionen følger direktoratets skrivelse af 17. oktober 2002 og efter aftale med beboernes hjemstedskommuner udbetaler kr.

11,50 i timen til beboerne i stedet for det lidt højere beløb (kr. 11,64) som beboerne ville skulle have udbetalt i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1009 af 10. december 2001 om satser for vederlag m.v. til indsatte i kriminalforsorgens institutioner (2002). Baggrunden for dette er, at kontanthjælpsmodtagere indtil 1. januar 2003 måtte tjene kr. 11,50 i timen (aktiveringstillæg), uden at dette beløb blev modregnet i deres kontanthjælp. For at hindre unødigt sagsbehandling i kommunerne med at fradrage differencen mellem kr. 11,64 og kr. 11,50 i beboernes kontanthjælp, aftalte pensionen med beboernes hjemstedskommuner kun at udbetale kr. 11,50 i timen. Direktoratet har ved telefonisk henvendelse til beskæftigelsesministeriet den 12. februar 2003 fået oplyst, at ministeriet ikke har nogen indvendinger mod pensionens praksis og aftale med hjemstedskommunerne.

Pensionen har videre oplyst, og beskæftigelsesministeriet har telefonisk bekræftet, at ændringer i den sociale lovgivning har betydet, at aktiveringstillægget på kr. 11,50 er bortfaldet pr. 1. januar 2003. Pensionen udbetaler derfor vederlag til beboerne på pensionen i overensstemmelse med bekendtgørelsen om vederlag. Beløbet indberettes herefter til de sociale myndigheder.

Endelig har pensionen oplyst, at når beboere, der er på arbejdsløshedsunderstøttelse ikke modtager vederlag, skyldes det, at de pågældendes beskæftigelse består i at være aktivt arbejdssøgende. De er derfor ikke beskæftiget på pensionen, bortset fra hvad der følger af almindelige praktiske gøremål, og modtager derfor ikke vederlag for beskæftigelse fra pensionen, jf. § 6, stk. 3, 2. pkt. i beskæftigelsesbekendtgørelsen.

Under henvisning til at ordningen med aktiveringstillægget er bortfaldet pr. 1. januar 2003, og at beskæftigelsesministeriet ikke har indvendinger mod den indtil 1. januar 2003 gældende praksis på pensionen, har direktoratet efter omstændighederne ingen bemærkninger hertil. Direktoratet har dog for en god ordens skyld indskærpet over for pensionen, at de i bekendtgørelsen fastsatte takster ikke fremover må fraviges af institutionen.”

I forbindelse med min færdigbehandling af den nævnte ombudsmandssag udtalte jeg bl.a. følgende:

”Pensionens begrundelse for ikke at yde arbejdspenge var at De fik kontanthjælp. Jeg må forstå dette således at De ville have fået arbejdspenge, såfremt De ikke havde fået kontanthjælp. Det giver mig ikke anledning til bemærkninger at pensionen i en sådan situation ville have anset Dem berettiget til at modtage arbejdspenge. Jeg har herved taget i betragtning

at det var et vilkår for Deres prøveløsladelse at De tog ophold på pensionen, og at De havde arbejdspligt.

Spørgsmålet er herefter om det var berettiget at undlade at udbetale arbejdspenge under henvisning til at De fik kontanthjælp og til at De var orienteret herom.

Bistandslovens § 38, stk. 1 og stk. 4, indeholder følgende bestemmelser:

'§ 38. I kontanthjælpen efter § 37 fradrages pågældendes og ægtefællens indtægter, jf. dog stk. 2 og stk. 3.

Stk. 2.....

Stk. 3.....

Stk. 4. Personer, der har modtaget kontanthjælp i en sammenhængende periode på 3 måneder eller derover, kan have arbejdsindtægter på indtil 2.000 kr. pr. måned, uden at der sker fradrag i kontanthjælpen, dog maksimalt 12.000 kr.'

Da De ikke havde modtaget kontanthjælp i en sammenhængende periode på 3 måneder eller derover, var De allerede af den grund ikke omfattet af bestemmelsen i stk. 4.

Efter bestemmelsen i § 38, stk. 1, foretages fradraget i kontanthjælpen. Der er ikke i cirkulæret om arbejdspenge eller andre steder regler om bortfald af arbejdspenge, hvis der samtidig modtages kontanthjælp. Det er herefter min opfattelse at pensionen ikke har været berettiget til at nægte udbetaling af arbejdspenge under henvisning til at De fik kontanthjælp. Dette må efter min opfattelse gælde, uanset om De var orienteret herom. Direktoratet burde have påtalt dette.

Under hensyn til at arbejdspengene ville være blevet fradraget i kontanthjælpen, og De således ikke ses at have lidt et økonomisk tab, og da direktoratet vil overveje at fastsætte regler for udbetaling af arbejdspenge til beboere på pensioner der modtager andre offentlige ydelser, finder jeg ikke grundlag for at foretage videre ud over at gøre direktoratet og pensionen bekendt med min opfattelse."

Kontanthjælp efter bistandsloven var, som det fremgår, en subsidiær ydelse. Tilsvarende gælder kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik, jf. lovens § 30, stk. 1.

Jeg er under henvisning hertil enig med direktoratet i at der skal udbetales arbejdspenge til beboere som er beskæftiget på pensionen som "husmænd", og som samtidig

modtager kontanthjælp, jf. også direktoratets bekendtgørelse og vejledning om beskæftigelse mv. af indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Idet jeg også i øvrigt tager det som direktoratet har oplyst og anført, til efterretning, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 8. Forplejning og opholdsbetaling

Jeg bad om oplysning om på hvilket (oplysnings)grundlag pensionen træffer afgørelse om eventuel nedsættelse eller bortfald af opholdsbetalingen.

Pensionen har vedlagt et budgetskema som benyttes ved afgørelsen af om beboerens opholdsbetaling skal nedsættes eller eventuelt bortfalde. Af skemaet fremgår det at der ved afgørelsen lægges vægt på beboerens udgifter til husleje, transport, kost, kontingenter, forsikringer og andre forpligtelser. Direktoratet har oplyst at disse ”andre forpligtelser” ifølge pensionen kan dække over børnebidrag eller gældsforpligtelser som det af hensyn til beboerens endelige udslusning/løsladelse er vigtigt at beboeren afdrager.

Direktoratet har i den forbindelse anført:

”Det fremgår af bekendtgørelse nr. 396 af 17. maj 2001 om betaling for ophold i kriminalforsorgens institutioner, § 3, stk. 5, at institutionen efter en konkret vurdering kan nedsætte betalingen for opholdet, hvis den indsatte eller dømte betaler husleje for egen bolig under opholdet. Tilsvarende kan betalingen nedsættes, så den pågældende får mulighed for at opretholde sine tidligere forpligtelser og samtidig har et rimeligt beløb til rådighed.

Det følger af vejledning nr. 104 af 16. maj 2001 om betaling for ophold i kriminalforsorgens institutioner, pkt. 8, at de økonomiske forpligtelser, som kan begrunde en nedsættelse af opholdsbetalingen kan være rimelige økonomiske forpligtelser til familiens underhold eller gældsforpligtelser, hvor institutionen vurderer, at det er afgørende for den pågældendes resocialiseringsmuligheder, at gælden afdrages.

Direktoratet kan henholde sig til det af pensionen oplyste og finder, at oplysningsgrundlaget for beslutningen om, hvorvidt en beboers opholds-

betaling skal nedsættes, er i overensstemmelse med bekendtgørelsen om opholdsbetaling.”

Jeg tager det som direktoratet har oplyst og anført, til efterretning.

Jeg kan til orientering for Pensionen på Fanø oplyse at jeg den 15. september 2003 – efter at have modtaget underretning fra direktoratet om resultatet af direktoratets undersøgelse med henblik på en harmonisering af opholdsbetaling – bl.a. skrev følgende (i forbindelse med inspektionen af Pensionen Brøndbyhus):

”1. Direktoratet har om fastsættelse af beboernes rådighedsbeløb oplyst

- at der på alle pensioner foretages en konkret udregning af beboernes rådighedsbeløb i lighed med praksis i socialforvaltningerne, jf. § 3, stk. 4 og 5 i bekendtgørelse nr. 396 af 17. maj 2001 om betaling for ophold,
- at der efter en konkret vurdering kan godkendes en nedsættelse af opholdsbetalingen hvis beboerens rådighedsbeløb kommer væsentligt under niveauet for det beløb som socialforvaltningen i den kommune som pensionen ligger i, skønner nødvendigt til eget og eventuelt familiens underhold og
- at rådighedsbeløbet mindst skal svare til det beløb der udbetales til personer der beskæftiges ved kriminalforsorgens foranstaltning.

2. Direktoratet har om fastsættelse af beboernes opholdsbetaling anført at opholdsbetalingen for den enkelte beboer bør være ens på den enkelte institution. Direktoratet har herved henvist til at forskellene i værelserne er begrænset, og at eventuelle forskelle under alle omstændigheder betyder mindre henset til at der i opholdsbetalingen indgår rådighed over en række fælles faciliteter. Direktoratet har endvidere henvist til at beboerne ofte skifter værelse under opholdet og at eventuelle forskelle på denne måde bliver udlignet.

Om harmonisering af opholdsbetaling har Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyst at der på et møde med forstanderne ikke blev opnået enighed om hvorvidt opholdsbetalingen burde hæves under henvisning til niveauet for betalingen i kommunale og amtskommunale boformer. Det blev på mødet herimod anført at disse boformer oftest vil være af en anden og – forstår jeg – bedre standard end pensionernes værelser. Direktoratet har imidlertid som sin opfattelse anført at pensionerne bør undersøge prisniveauet i sammenlignelige kommunale og amtskommunale boformer således at disse oplysninger kan indgå ved direktoratets fremtidi-

ge godkendelser af opholdsbetalingen. Direktoratet har oplyst at direktoratet vil orientere forstanderne herom på et kommende møde og at priserne for betaling af ophold vil blive taget op på ny i 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste, og jeg foretager mig ikke mere i sagen.”

Ad pkt. 9. Lægebetjening, opbevaring af medicin mv.

Jeg bad direktoratet om at oplyse om det forhold at lægekonsultationer og -undersøgelser foregår på beboernes værelser, giver direktoratet anledning til bemærkninger. Jeg henviste herved til direktoratets udtalelse af 25. juni 2002 i forbindelse med inspektionen af Arresthuset i Tórshavn hvor der er tilsvarende forhold.

Direktoratet har udtalt at de forhold hvorunder beboerne i pensionen modtager lægebesøg, efter direktoratets opfattelse ikke adskiller sig væsentligt fra de forhold hvorunder mange patienter uden for pensionen modtager sygebesøg af egen praktiserende læge eller vagtlæge. Direktoratet har derfor ingen bemærkninger til at konsultation og eventuelle lægeundersøgelser finder sted på beboernes værelse.

Forholdene i kriminalforsorgens pensioner – og formålet med beboernes ophold dér – adskiller sig væsentligt fra forholdene i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse og formålet med opholdet i disse institutioner. Jeg går ud fra at direktoratets udtalelse skal læses i lyset heraf.

Jeg foretager mig med denne bemærkning ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 10. Besøg

Jeg bad pensionen om at oplyse om det er korrekt forstået at eventuelle overnattende gæster skal forlade pensionen senest kl. 8 om morgenen næste dag, og at beboerne også kan modtage gæster på helligdage. I bekræftende fald henstillede jeg at husordenen blev præciseret på dette punkt.

Pensionen har oplyst at pensionen forsøger at tilnærme sig et normalt familieliv. Langt de fleste overnattende gæster kommer fra pensionens nærområde, hvilket vil sige Esbjerg. Besøgende fra pensionens nærområde følges med beboeren til og fra pensionen om aftenen og om morgenen. I de tilfælde hvor besøgende kommer langvejsfra, aftales det i hvert enkelt tilfælde hvor mange dage besøget varer, og det præciseres at besøget ikke må have en negativ indvirkning på beboerens beskæftigelsespligt.

Pensionen har endvidere oplyst at det forekommer at tidligere beboere får tilladelse til i nogle dage at bo i telt i pensionens have.

Direktoratet har henholdt sig til det som pensionen har oplyst. Direktoratet har supplerende oplyst at det i pensionens husorden nu er tilføjet at det er tilladt at have gæster både lørdag, søndag og helligdage, at gæster der kommer langvejsfra, kan få tilladelse til at være på besøg i flere dage, og at besøget ikke må have en negativ indvirkning på beboerens beskæftigelsespligt.

Jeg foretager under henvisning til det oplyste ikke videre.

Jeg bemærker dog at jeg ovenfor under pkt. 5 har bedt om at modtage et eksemplar af den nu godkendte husorden.

Ad pkt. 11. Euforiserende stoffer

Jeg bad pensionen om at oplyse mig om resultatet af pensionens overvejelser om at forlange urinprøve af alle beboere forud for indflytningen med henblik på at sende et klart budskab om at stoffer ikke accepteres i pensionen.

Pensionen har oplyst at det er korrekt at pensionen ikke modtager aktive narkomaner. Pensionen optager dog beboere som er i metadonbehandling.

Pensionen har endvidere oplyst at pensionen ikke på tidspunktet for afgivelsen af pensionens udtalelse var kommet videre med overvejelserne om at benytte muligheden for at forlange urinprøve fra kommende beboere forud for indflytningen, men at man overvejede at gøre pensionen stoffri, og at disse overvejelser var videreformidlet til direktoratet den 27. september 2002.

Direktoratet har oplyst at direktoratets straffuldbyrdelseskontor på tidspunktet for afgivelsen af direktoratets udtalelse havde anmodet pensionen om en nærmere beskrivelse af overvejelserne vedrørende en helt igennem stoffri pension. Straffuldbyrdelseskontoret ville, når beskrivelsen forelå, indgå i en drøftelse med pensionen om hvorvidt denne skal gøres helt igennem stoffri.

Jeg beder oplyst hvad der videre er sket på disse punkter – og herunder om at modtage oplysninger om indholdet af eventuelle aftaler om at gøre pensionen stoffri.

Ad pkt. 13. Husorden

Jeg bad om at modtage et eksemplar af pensionens husorden og institutionsbeskrivelse når disse var endeligt godkendt af direktoratet.

Som jeg har nævnt ovenfor under pkt. 5, har jeg ikke modtaget den husorden mv. som direktoratet efter det oplyste har godkendt den 2. december 2002.

Ad pkt. 14. Tilbageførsel/bortvisning mv. og gennemgang af udlånte sager

Under henvisning til en brevveksling mellem pensionen og direktoratet om spørgsmålet om hvorvidt pensionerne eller moderinstitutionerne har kompetencen til at træffe afgørelse om tilbageførsel/bortvisning, bad jeg direktoratet oplyse hvori den uklarhed vedrørende kompetencen til at gennemføre forhør som omtales i direktoratets svar i e-mail af 15. august 2002 til pensionen, består.

Direktoratets e-mail af 15. august 2002 er sålydende:

”Mit forslag er at pensionerne skal have kompetencen og gennemføre forhør...

Men der er ikke på nuværende en klarhed over emnet – jeg tager det op her i direktoratet.”

Direktoratet har i den forbindelse oplyst følgende:

”Det fremgår af disciplinærstrafvejledningens punkt 1.2., at disciplinærstraf ikke anvendes i kriminalforsorgens pensioner. Reglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsen finder derfor som følge af deres indhold ikke anvendelse. Når det i e-mail fra direktoratets IT-kontor er nævnt, at der ikke er klarhed over emnet, beror dette på en misforståelse.

I tilfælde af at en beboer skal tilbageføres, f.eks. på grund af vilkårsovertrædelse, sker dette efter reglerne i § 11 i bekendtgørelse om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus.

Direktoratet har gjort pensionen bekendt med ovenstående.”

Jeg har noteret mig oplysningen om at den tvivl som er kommet til udtryk i direktoratets e-mail af 15. august 2002, beror på en misforståelse, og at misforståelsen er ryddet af vejen – også i forhold til pensionen. Jeg foretager herefter ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 14.2.1. Advarslen af 31. juli 2002

Beboeren i sag nr. 2 blev tilbageført den 13. august 2002 (rapportens pkt. 14.2.2.) fordi han havde indtaget kokain. Han havde forinden den 31. juli 2002 modtaget en advarsel for et tilsvarende forhold.

Jeg bad pensionen oplyse om beboeren samtidig med advarslen blev ikendt en bøde, jf. anførslen ”bødeforlæg/advarsel” i personjournalen.

Pensionen har oplyst at dette ikke er tilfældet, og at pensionen ikke ikender bøder. Pensionen har henført anførslen i personjournalen til en fejlagtig udfyldning af et elektronisk skema der ikke tidligere havde været anvendt af pensionen.

Direktoratet har henholdt sig til det af pensionen oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Da pensionen ikke havde oplyst hvilke bestemmelser der ansås for overtrådt i forbindelse med tildelingen af advarslen, bad jeg pensionen om oplysning herom.

Pensionen har henvist til husordenens pkt. 5.14 og 5.15.

Direktoratet har oplyst at eftersom det fremgår af disciplinærstrafvejledningens punkt 1.2. at disciplinærstraf ikke anvendes i kriminalforsorgens pensioner, finder reglerne i disciplinærstrafbekendtgørelsen og disciplinærstrafvejledningen som følge af deres indhold ikke anvendelse.

Direktoratet har herefter anført følgende:

”Den nævnte tilkendegivelse/afgørelse er således ikke en disciplinærstraf i form af en advarsel, jf. straffuldbyrdeleslovens § 68, stk. 1.

Direktoratet finder dermed ikke, det kan kritiseres, at en pension, uden at det skal opfattes som en advarsel i disciplinærsagens former, i anledning af konstaterede uregelmæssigheder vælger at tilkendegive over for den pågældende, at han advares om, at han i gentagelsestilfælde må forventes at blive bortvist/tilbageført.

Efter det oplyste om den pågældendes accept finder direktoratet ikke, at det kan kritiseres, at pensionen umiddelbart har lagt til grund, at den pågældende havde gjort sig skyldig i misbrug af euforiserende stoffer og derved havde overtrådt husordenen. Direktoratet har imidlertid meddelt pensionen, at direktoratet finder det beklageligt, at der ikke i notatet er anført, hvilke bestemmelser vedrørende den pågældendes ophold, der herved var overtrådt.

Direktoratet har samtidig meddelt pensionen, at det ved tildeling af advarsel i sådanne tilfælde er en fejl at citere bestemmelser i straffuldbyrdelesloven og/eller disciplinærstrafbekendtgørelsen.”

Det fremgår direkte af (titlen til) direktoratets bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 – om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørscele og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen) – at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse i kriminalforsorgens pensioner, jf. også disciplinærstrafvejledningens pkt. 1.2.

Jeg er på den baggrund enig med direktoratet i at hjemmelen for advarslen af 31. juli 2002 ikke kan søges i de administrativt fastsatte regler om disciplinærstraf, og at det derfor er en fejl at henvise til disse regler i den forbindelse.

Jeg udleder imidlertid af direktoratets udtalelse at der (også) efter direktoratets opfattelse – som alternativ til bortvisning/overførsel – kan være behov for at beboere i kriminalforsorgens pensioner ”i forbindelse med konstaterede uregelmæssigheder” kan tildeles en advarsel om at han/hun i gentagelsestilfælde må forvente at blive bortvist/overført til moderinstitutionen.

Direktoratet har om en sådan advarsel anført at denne ikke er en disciplinærstraf i form af en advarsel. Direktoratet har i den forbindelse henvist til straffuldbyrdelseslovens § 68, stk. 1:

”§ 68. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.”

Jeg går ud fra at direktoratets udsagn skal forstås i sammenhæng med bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 1, nr. 5 og 6 (om ikendelse af disciplinærstraf ved overtrædelser af regler fastsat af justitsministeren (nr. 5) eller institutionens leder (nr. 6), når det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf). Jeg henviser herved også til at pensionen i forbindelse med opfølgningen af inspektionen har henvist til husordenen.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 1, nr. 1, kan en indsat ikendes disciplinærstraf hvis den pågældende overtræder straffuldbyrdelseslovens § 32 (efter denne bestemmelse skal en indsat efterkomme de anvisninger som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver).

Efter lovens § 67, stk. 1, nr. 4, kan en indsat endvidere ikendes disciplinærstraf ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen.

Disse bestemmelser indeholder efter deres ordlyd en (selvstændig) hjemmel til at ikende en disciplinærstraf i form af en advarsel – også til en indsat i en af kriminalforsorgens pensioner.

Andre af reglerne i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (om disciplinærstraf, konfiskation og modregning) finder anvendelse i pensionerne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 1.2 om de ”særlige tilfælde, hvor der er tale om, at pensionen overvejer at træffe afgørelse om konfiskation eller modregning af erstatningsbeløb”.

På den baggrund ville en eventuel anvendelse i kriminalforsorgens pensioner af en disciplinærstraf i form af en advarsel ikke fremtræde som noget ganske enestående. De indsatte i pensionerne ville næppe heller opleve/opfatte en advarsel i pensionsregi som forskellig fra en advarsel i fængselsregi.

Inden jeg foretager videre, beder jeg direktoratet om en udtalelse om det som jeg har anført.

Ad pkt. 14.2.2. Tilbageførslen den 13. august 2002 til moderinstitutionen (kompetencespørgsmålet)

Idet jeg bl.a. henviste til den måde hvorpå tilførslerne til personjournalen i sag nr. 2 var formuleret – tilførsler som kunne tyde på at afgørelsen om tilbageførsel var truffet af pensionen, og ikke af moderinstitutionen – bad jeg pensionen om en udtalelse

om hvorvidt det var pensionen eller moderinstitutionen der traf afgørelse om tilbageførsel i sagen.

Pensionen har oplyst at det er forstanderen der har kompetencen til at træffe afgørelse om tilbageførsel til moderinstitutionen.

Direktoratet har oplyst at pensionen i en efterfølgende telefonsamtale har præciseret **at** afgørelsen om hvorvidt en beboer kan bortvises fra pensionen, hører under pensionens kompetence, hvorimod beslutningen om tilbageførsel træffes af moderinstitutionen, **at** afgørelser om tilbageførsel derfor altid bliver truffet i samarbejde med moderinstitutionen, og **at** dette også var tilfældet i den foreliggende sag.

Direktoratet har oplyst at direktoratet ikke har nogen bemærkninger hertil, men at det dog efter direktoratets opfattelse burde have fremgået af notatet i personjournalen at moderinstitutionen var enig i overførslen. Direktoratet har endvidere oplyst at have tilkendegivet dette over for pensionen.

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder at direktoratet har tilkendegivet sin opfattelse om udformningen af notatet over for pensionen. Idet jeg i øvrigt henviser til pkt. 14 ovenfor, foretager jeg ikke mere vedrørende den konkrete sag.

Ad pkt. 14.3. Sag nr. 3 (j.nr. 2001/605/0045)

Jeg bad pensionen oplyse hvilken status beboeren i ovennævnte sag havde ved ankomsten til pensionen den 21. oktober 2001.

Pensionen har oplyst at beboeren ikke var afsoner, men på daværende tidspunkt kun kunne kodes ind i det elektroniske system med status som afsoner. Dette er nu ændret således at status som beboer kan anvendes. Pensionen har videre oplyst at det er usikkert hvilken status beboeren havde, da han ikke i klientsystemet kan spores længere tilbage end til indflytningen på pensionen. Forstanderen mener dog at kunne

huske at han var i tilsyn. Beboeren blev henvist til pensionen af kriminalforsorgens afdeling i Esbjerg.

Direktoratet har henholdt sig til det af pensionen oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder at status som beboer nu kan anvendes. Jeg foretager ikke mere vedrørende den konkrete sag.

Ad pkt. 14.4. Sag nr. 4 (j.nr. 2002/605/0016)

Jeg bad pensionen om en udtalelse om en skriftlig advarsels overensstemmelse med forvaltningslovens begrundelsesregler.

Pensionen har oplyst at pensionen ved ikendelsen af advarslen ikke havde forvaltningsloven i tankerne, men alene anså hændelsesforløbet for en overtrædelse af husordenens pkt. 5.2.

Direktoratet har oplyst at det er direktoratets opfattelse at den advarsel der er givet i den konkrete sag, har karakter af en egentlig afgørelse, og at advarslen derfor burde have været begrundet, jf. forvaltningslovens § 24. Direktoratet har oplyst at have meddelt pensionen dette og har endvidere meddelt pensionen at det ved tildeling af advarsel i sådanne tilfælde er en fejl at citere bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven og/eller disciplinærstrafbekendtgørelsen. Direktoratet har herved henvist til direktoratets besvarelse under pkt. 14.2.

Jeg er enig med direktoratet i at advarslen burde have været begrundet i overensstemmelse med forvaltningslovens regler herom. Jeg foretager ikke mere vedrørende den konkrete sag og henviser i øvrigt til det som jeg har anført under pkt. 14.2. ovenfor.

Opfølgning

Jeg har under punkterne 4, 11 og 14.2.1 bedt direktoratet om oplysninger mv.

Jeg har endvidere bedt om at modtage et eksemplar af den af direktoratet den 4. december 2002 godkendte husorden for pensionen (pkt. 5).

Underretning

Denne rapport sendes til Pensionen på Fanø, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og pensionens beboere.

Retschef
Jens Møller